

Veilig verblijf

Ouders over geslotenheid, isolatie en
vrijheidsbeperking

januari 2024

Meer info?
www.ouderspunt.be

Deze adviesbundel kwam tot stand door gesprekken met ouders, in voorbereiding van het nieuwe jeugddelinquentierecht dat in 2019 van kracht ging. De meningen van ouders verschilden soms. We geven deze nuances hier graag mee.

Het was de uitdrukkelijke vraag van alle ouders om te werken met een gescheiden opvang. Met enerzijds opvang voor daders en anderzijds opvang voor jongeren die eerder slachtoffer zijn of jongeren die beveiliging nodig hebben wegens eigen risicovol gedrag.

INHOUD

1. Verwachtingen van ouders	4
2. Het gebruik van geslotenheid, isolatie en vrijheidsbeperking	7
3. Hoe kijken ouders naar een veilig verblijf?	12
> Wanneer is een veilig verblijf nodig?	12
> Moeten kamers op slot?	14
> Moet je de beveiliging aanpassen aan de fase van het begeleidingstraject van de jongere?	16
> Hebben jongeren zelf inspraak over de regels en hoe?	18
> Wie beslist over afzondering van de jongere?	20
> Hoe ziet de ideale begeleiding er uit?	22
> Hoe bereid je jongere en hun omgeving voor op de periode na het veilig verblijf?	26
4. Een aantal bezorgdheden	28

1. Verwachtingen van ouders

We voerden gesprekken met ouders, ter voorbereiding van het nieuwe jeugddelinquentierecht dat in 2019 van kracht ging. Een aantal aandachtspunten kwam steeds opnieuw naar boven. Ouders vinden het belangrijk dat beleidsmakers hier rekening mee houden bij de ontwikkeling van het gehele begeleidingsaanbod.

Aandachtspunten

Ouders verwachten dat hulpverleners altijd hulp bieden, al dan niet in een gesloten context. De volgende zes aandachtspunten zijn steeds belangrijk bij een begeleiding van kinderen en jongeren.

1. Verantwoordelijkheid

Het is belangrijk dat jongeren hun verantwoordelijkheid leren nemen voor wat ze hebben gedaan. Hierbij hoort ook het aanvaarden van de sanctie, wanneer het gaat om een als misdrijf omschreven feit.

2. Re-integratie

Hulpverleners moeten aandacht schenken aan het leven van de jongere na de begeleiding. Het is belangrijk hen hierop voor te bereiden, zodat ze zich kunnen herpakken.

3. Inzicht

Het is belangrijk dat jongeren inzicht krijgen in zichzelf en in hoe ze reageren op prikkels.

4. Herstel

De jongere moet weten dat een aantal zaken geschonden zijn, door wat gebeurd is. Daarom moet de begeleiding oog hebben voor materieel en relationeel herstel, zowel naar het slachtoffer toe als naar zijn directe omgeving.

5. Drijfveer

De drijfveer van de jongere bij het omschreven feit moet een belangrijk deel van het gesprek zijn in de begeleiding. De focus daarop moet hervat voorkomen.

6. Motivatie en zingeving

In het lerende en herstellende proces van de jongere zijn motivatie en zingeving erg belangrijk. Want een jongere die het gevoel heeft niets te verliezen, zal zich ook zo gedragen.

Bovenop deze zes aandachtspunten is het van groot belang om te kijken naar wat de jongere zelf nodig heeft. Kijk bij een plaatsing naar wat je wegneemt en zoek manieren om dat te behouden en later weer een plaats te geven.

Ouders geloven dat het hulpverleningsaanbod jongeren moet 'beveiligen' tegen het risico dat ze lopen door eigen gedrag. Denk maar aan weglopers, straatlopers en jongeren die het slachtoffer zijn van tienerpooiers, drugs-handel of groepsagressie.

Voor ouders is een veilig verblijf vooral een plek waar jongeren 'veilig zijn tegen de gevolgen van het eigen gedrag'. Niet de sanctie staat centraal, maar wel de beschermende component: de veilige opvang. Voor ouders kan het rust geven dat hun zoon of dochter opgenomen is in een veilig verblijf.

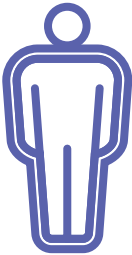
“In een veilig verblijf moeten jongeren extra zorg krijgen op emotioneel vlak en ook rond onderwijs, voeding ... Het zou een meerwaarde zijn om per jongere een coach aan te stellen die de jongere extra ondersteunt en aanmoedigt.”

“Luister naar de ouders, ook al loopt het moeilijk. Een ouder kan vanuit zijn kennis over zijn kind steeds helpende tips geven. Tips die soms escalaties kunnen vermijden.”

“Wij, als ouder, moeten niet van bij het begin van het verblijf betrokken zijn. Jongeren mogen eerst ‘landen’ en hun plekje vinden, daarna kan nagedacht worden over hoe het netwerk betrokken kan zijn.”

“Het is niet voldoende om enkel met het netwerk te ‘praten’, maar betrek hen ook in de begeleiding. Want de mensen uit het netwerk vormen een deel van het hulpverleningsproces.”

“Geef geen onnodige informatie aan de jongere, maar korte, duidelijke boodschappen. Laat het zakken en zorg voor een de-escalatie.”

2. Het gebruik van geslotenheid, isolatie en vrijheidsbeperking

We vroegen ouders wat voor hen vrijheidsbeperking in de hulpverlening betekent. En wanneer is dat voor hen verantwoord? In wat volgt bespreken we de kijk van ouders op geslotenheid, isolatie en vrijheidsbeperking.

Geslotenheid

De kijk van ouders:

Het is belangrijk dat jongeren weten wanneer, hoe en waarom hulpverleners geslotenheid toepassen. Geslotenheid mag niet slaan op een hele voorziening. Wanneer het nodig is voor een jongere kunnen hulpverleners dit toepassen in zijn individueel traject.

- Geslotenheid is een beschermingsmaatregel, waarbij je de jongere wegneemt uit zijn leefmilieu om hem te beschermen.
- Een gesloten opvang heeft een dubbele werking: jongeren kunnen niet naar buiten, maar anderen mogen ook niet naar binnen.
- Geslotenheid mag in een veilige opvang geen straf zijn.
- Enkel in extreme gevallen, zoals maffia, prostitutie en bedreiging met geweld mag de hulpverlening denken aan 'opsluiting'.
- Het is belangrijk om aan jongeren en ouders te vragen of iets veilig aanvoelt. Opsluiting voelt niet altijd veilig aan.
- Een isolatieruimte is in geen geval een optie. Dat moet verboden zijn. De negatieve gevolgen van opsluiting in een isolatieruimte zijn te groot. Jongeren voelen zich 'weggegooid', alsof ze niets waard zijn.

- Isolatie is niet gepast en niet constructief. Het is een gemakkelijke oplossing zonder doel, zonder motivatie en zonder positieve effecten.
- Het is nodig om tijdens de begeleiding op zoek te gaan naar de betekenis van de getoonde agressie van de jongere. Hierbij zijn liefde en aandacht voor de jongere belangrijk. Hulpverleners mogen, samen met de jongere, emoties tonen. Denk aan knuffelen en stevig vasthouden.

Vragen van ouders:

- Ontwikkel een duidelijke leidraad voor wanneer hulpverleners binnen een veilig verblijf mogen overgaan tot afzondering. Definieer wat daarbij een open en een gesloten opvang is.
- Laat het netwerk van de jongere mee bepalen wat nodig is.
- Ga op zoek naar duurzame oplossingen.

“Een snoezelruimte waar jongeren tot rust komen, lijkt me nuttig. Want rust hebben deze jongeren vaak erg nodig.

Als ouder denk ik dat afzondering in een speciale kamer een negatief effect heeft op herstel. Voor mij ligt de sleutel bij het tot rust komen. Dat kan met of zonder iemand in de buurt, dat kiest de jongere zelf.

Als de kans bestaat dat de jongere zichzelf verwond, blijft er iemand bij om in gesprek te gaan met hem.”

“Jongeren opsluiten kan niet. Hoe afzondering er moet uitzien, dat moeten hulpverleners per situatie bekijken. Het is aan hen om te kijken naar wat is gebeurd en hoe. Ik vind dat je best gewone straffen kan geven.”

“Een kamer om jongeren af te zonderen, doet me denken aan het ‘cachot’. Dat kan niet. Afzondering moet een moment van bezinning zijn voor de jongere. Zodat hij tot inzicht komt over wat hij verkeerd heeft gedaan.”

“Je moet zorgen dat het huiselijk blijft. De aparte ruimte kan niet de slaapkamer zijn van de jongere. Daar krijgt hij wellicht nog te veel prikkels.”

“Ook in een veilig verblijf moet het menselijk blijven. Hulpverleners moeten zoveel mogelijk een huiselijke sfeer creëren. In plaats van afzonderingsruimtes kunnen zij stille ruimtes met zitzakken voorzien.”

Isolatie

De kijk van ouders:

- Vrijheidsberoving weegt mentaal zwaar en heeft een traumatische impact.
- Als de veiligheid van het kind dit vereist, dan is een isoleercel aanvaardbaar.
- Als het gedrag van de jongere zeer buitensporig is, moet isolatie verantwoord zijn.
- Ouders kunnen mee nadenken over isolatie.
- Het is belangrijk om bij isolatie duidelijk en transparant te communiceren, zowel naar ouders als naar de jongere zelf. Hulpverleners moeten uitleggen waarom zij kiezen voor isolatie.

Vragen van ouders:

- Hoe kunnen we samenwerken om op een alternatieve manier met deze jongeren aan de slag te gaan?
- Is er monitoring van het welbevinden van de jongeren voor en na isolatie?
- Reflectie met bijsturing is nodig: hoe leert iedereen uit de situatie? Hoe ga je er actief mee aan de slag?

“Afzondering is altijd op maat.
Je bespreekt het best vooraf.
Want op een crisismoment kan je niets meer bespreken. Als iedereen alle afspraken goed naleeft, dan raakt niemand gewond.
Het is nodig om na de crisis de situatie samen te bespreken. Denk ook na hoe je er in de toekomst omgaat.
Herstel is hierbij ook belangrijk. Zeker wanneer hulpverleners kiezen voor isolatie moeten zij dat nadien goed uitleggen.
Anders ontstaat een vertrouwensbreuk.”

Vrijheidsbeperking

De kijk van ouders:

- Vrijheidsbeperking gaat om alle vormen waarbij jongeren in hun handelen worden beperkt. Denk aan het afnemen van de gsm, op de kamer moeten blijven, niet mogen uitgaan ...
- Vrijheidsbeperkingen zijn soms nodig. In een thuissituatie is ook niet alles mogelijk.
- De essentie van opvoeding gaat verloren, wanneer hulpverleners niet meer mogen straffen en inperken.
- Vrijheidsbeperkingen moeten in proportie zijn met de fout die de jongere maakte.

Vragen van ouders:

- Welke maatregelen nemen hulpverleners om vrijheidsbeperkingen te vermijden?
- Maak duidelijk welke strategie en welke procedure hulpverleners hanteren.
- Hang in de voorziening op welke plichten de jongeren hebben.

“Mijn kind had beter in een veilig verblijf gezeten. Daar was hij beter beschermd tegen kinderen met negatieve invloeden.”

3. Hoe kijken ouders naar een veilig verblijf?

Een aantal voorzieningen bieden een veilig verblijf aan. We geloven dat ouders bij de uitbouw van deze werkvorm mee richting moeten kunnen geven. Welke aandachtspunten vinden zij belangrijk?

We legden hen zeven vragen voor. In wat volgt lees je de kijk van ouders op wat voor hen een 'veilig verblijf' moet zijn.

Vraag 1: Wanneer is een veilig verblijf nodig? Moet de hulpverlening hiervoor criteria opstellen?

- Een veilig verblijf is alleen in extreme gevallen nodig. Ouders denken aan jongeren die het slachtoffer zijn van pooiers of intrafamiliaal geweld, weglopers en jongeren die zichzelf willen pijnigen.
- Bij een dreiging, zoals een plotse woedeaanval of oncontroleerbaar gedrag is het belangrijk om eerst de veiligheid te herstellen.
- Soms is het goed dat jongeren even afstand kunnen nemen van hun gezin. Zo creëer je ruimte voor de jongere en voor de ouders, zodat iedereen op adem kan komen.
- Een veilig verblijf bespreek je best in samenspraak met de verschillende betrokkenen. Kijk samen of dat een goede optie is.
- Wanneer je een lijst met criteria voor een veilig verblijf hanteert, dreigt het risico dat bepaalde jongeren alsnog uit de boot vallen.

“Ouders mogen zelf geen criteria vastleggen die bepalen wanneer hun kind naar een veilig verblijf moet.

Hulpverleners moeten steeds aandacht hebben voor de stem van de jongere. Een veilig verblijf komt tot stand in dialoog. Een permanente dialoog met ouders en jongeren is cruciaal. Ook psychologen en psychiaters uit het team moeten een stem hebben. Wanneer een jongere suïcidaal is, weegt de stem van de ouders wel zwaarder door. Dan kunnen ouders hulpverleners er op wijzen dat ze andere stappen moeten nemen.”

“Criteria, criteria ...

Het is geen oplossing om alles in hokjes te stoppen of etiketten te geven. Maak liever een globale beoordeling van hoe de jongere zich voelt. Wat is er aan de hand? Welke signalen zijn er?

Dat sluit aan bij de ‘herstelvisie’ uit de geestelijke gezondheidszorg. Daar kijken hulpverleners naar wie de persoon is, wat is zijn specifieke zorgvraag en hoe kunnen we daarop ingaan.

Luisteren naar de stem van jongeren zelf is heel belangrijk.”

“Hanteer geen vaste criteria. Kijk ook eens naar de manier waarop hulpverleners in de geestelijke gezondheidszorg dit aanpakken. Hoe gaan zij om met personen die veiligheid en beveiliging nodig hebben? Denk maar aan een psychose.”

Vraag 2: Moeten kamers op slot? Moet de voordeur op slot? Is camerabewaking nodig?

- Sommige ouders geven aan dat een kamer nooit op slot mag, andere ouders vinden dat dat afhankelijk is van de fase van het traject van de jongere en de context.
- Alle ouders zijn het erover eens dat de deur van de afdeling of voorziening op slot moet. Zeker om jongeren te beschermen tegen derden (pooiers e.d). Er is geen eensgezindheid over wanneer dit moet: de hele dag of enkel 's nachts?
- Als het niet anders kan, kan de isolatiecel op slot. In dat geval mag daar niets aanwezig zijn en mogen er geen losse voorwerpen zijn, zodat de jongere zich niet kan verwonden.

“Er zou een inslaapmogelijkheid voor ouders of vertrouwenspersonen moeten zijn. Dat geeft zoveel meer rust dan een camera of een deur die op slot is. Ik geef de voorkeur aan kleinschalige projecten met leefgroepen met maximum zes jongeren. Daar probeert iedereen samen zo normaal mogelijk te leven als in een gezin. Want dat geeft het meeste vertrouwen aan jongeren.”

“Ik twijfel of je de voordeur overdag op slot moet doen. Ik denk het niet. Er kan iemand aan het onthaal zitten. Ik zie daar liever een persoon dan een gesloten deur.”

- Camerabewaking raden ouders af. Dat kan enkel in levensbedreigende situaties een laatste optie zijn. Denk aan zelfmoordgedachten. Het gebruik van audio vinden ouders wel een optie.
- Sommige ouders vinden camera's in de leefruimtes en buiten een goede optie. Andere ouders willen dat niet en vragen om een goede structuur, zodat jongeren weten dat ze niet zomaar ergens heen mogen
- Ouders willen een begeleiding met veel structuur, die jongeren waarden en normen bijbrengen. Daarbij horen begeleiders die stevig in hun schoenen staan.

“Waar zet je camera's en wat bewaak je dan? Geen camera's in een slaapkamer. Zelfrespect voor de jongeren is belangrijk. Jongeren hebben een plaats nodig waar ze zich veilig voelen. Bij jongeren met suicidale neigingen kan je beter om de tien minuten gaan kijken en vragen of alles in orde is. Zo weten zij dat er iemand interesse toont en om hem/haar geeft. Dat is veel belangrijker dan een camera of een gesloten deur.”

“'s Nachts kan de voordeur op slot, want dan doe ik dat thuis ook. Zo behoud je een huiselijke sfeer.”

Vraag 3: Moet je de beveiliging aanpassen aan de fase van het begeleidingstraject van de jongere? Betrek je ouders hierbij?

- De mate van beveiliging moet aangepast zijn aan de fase van het begeleidingstraject, waarin de jongere zich bevindt. En aan het risico dat hij loopt. Doorheen hun begeleidingstraject verwerven jongeren meer vrijheden.
- De hulpverleners moeten steeds de ouders betrekken en het gesprek met hen aangaan.
- Betrokkenheid van de ouders is belangrijk in elke fase van het begeleidingstraject van de jongere. Live of van op afstand. Het gaat om betrokkenheid bij de begeleiding door mee de aanpak te bepalen.
- Ouders kennen hun kind en de band met broers en zussen. Zij kennen ook de risico's die een kind neemt, zijn zelfinschatting, de gevolgen van zijn gedrag, zijn sterktes en angsten, zijn triggers waarbij het kan misgaan en de zaken die hem tot rust brengen.
- Ouders weten waar de breuken gemaakt zijn en wat nodig is voor een gezamenlijke toekomst.

“Het is belangrijk om ouders te betrekken, maar ook broers en zussen, vrienden van de ouders en misschien ook vertrouwenspersonen en vrienden waar de jongere zich goed bij voelt. Kortom, een brede samenwerking met het hele netwerk.”

“Je moet in dialoog gaan. Maar heb ook respect voor jongeren die niet willen dat hulpverleners met hun ouders samenwerken. In dat geval moet je zoeken naar de beste aanpak. Het multidisciplinair team kan in zo'n situatie het best de belangen van de jongeren behartigen. Net als de vertrouwenspersoon van de jongere.”

“Als je kind wegloopt, heb je als ouder veel steun nodig van je omgeving. Je blijft best niet te lang stilstaan bij het wegloupedrag zelf. Laat zien dat je blij bent dat je kind terug is. Pak hem/haar eens goed vast. Praat enkel over het waarom en de betekenis van dit gedrag. Wat wou de jongere duidelijk maken door weg te lopen? Het is belangrijk om hem niet met de vinger te wijzen.”

Vraag 4: Welke regels zijn belangrijk? Hebben jongeren zelf inspraak over de regels en hoe? Zo ja, waarover wel en waarover niet?

- Te veel vrijheid kan leiden tot ongewenste situaties. Leg duidelijke regels en afspraken vast.
- Er is een vaste structuur nodig, bijvoorbeeld een takenbord.
- Maak regels op maat van de jongere, want iedere jongere is anders.
- Jongeren moeten de regels volgen. Als de afspraak is dat een jongere 9 sigaretten mag roken op een dag, dan kan het niet dat hij er 15 rookt.
- Jongeren volledig van de buitenwereld afsluiten, is geen optie. Denk bijvoorbeeld aan hen de toegang tot sociale media ontzeggen. Het is een recht om dat te gebruiken. Later komen ze toch terug in de ‘echte’ wereld.
- Computer- en gsmgebruik moeten hulpverleners streng controleren tijdens het veilig verblijf. Vooral om de veiligheid te verzekeren.
- Afhankelijk van de omstandigheden en de mogelijkheden van jongeren moeten zij inspraak hebben.
- Inspraak van ouders en jongeren is niet nodig bij alle regels. Op voorwaarde dat bekwame hulpverleners met expertise instaan voor de begeleiding van de jongeren .

“Jongeren moeten inspraak hebben in de regels. Ouders moeten hun bezorgdheden over de regels kunnen uiten. Wanneer gevaar dreigt voor het leven van de jongere, dan kunnen ouders aangeven waarop hulpverleners moeten letten. Hulpverleners moeten de belangrijke regels met ouders delen.”

Moeten hulpverleners ouders op de hoogte brengen van de geldende regels en afspraken?

- Ja, zonder uitzondering.
- Ouders moeten zeker inspraak hebben. Het zijn tenslotte hun kinderen. Ze hebben ook een verantwoordelijkheid tegenover hen.
- Het is belangrijk dat er bepaalde basisregels zijn, waaraan alle jongeren zich moeten houden. Overal waar mensen samenleven zijn immers regels. Denk maar aan internaten, waar opvoeders verwachten dat iedereen respect heeft voor elkaars eigendommen, dat je binnen niet mag roken ...
Communiceer deze regels en bespreek ze indien nodig meermaals met de jongeren.
- Er moet ruimte zijn voor individuele aanpassingen.
- Jongeren moeten zeker inspraak hebben, afhankelijk van de fase waarin ze zich bevinden in hun hulpverleningstraject. Ook de manier waarop ze zich gedragen speelt hierbij mee. Onder het motto: meer vrijheid moet je verdienen.
- Ouders moeten op de hoogte zijn van de geldende regels. Maar zij geven aan dat het niet nodig is om hierbij inspraak te hebben.

Vraag 5: Wie beslist over afzondering van de jongere?

- In eerste instantie beslist de aanwezige begeleider. Hij moet op dat moment ook directie en ouders op de hoogte brengen, zodat een overleg kan volgen.
- Soms geven jongeren zelf aan dat ze nood hebben aan een time-out.
- Jongeren moeten geen inspraak hebben als het gaat om afzondering. Ze moeten leren om zich aan de regels te houden.
- Idealiter is het nooit één hulpverlener die beslist over een afzondering. Er moet een protocol zijn dat omschrijft in welke situaties afzondering kan. Hulpverleners brengen ouders en jongeren op de hoogte, wanneer zij kiezen voor een afzondering. Zij lichten toe wat dat dan precies betekent.
- Afzondering is mogelijk als de jongere een gevaar vormt voor zichzelf of zijn omgeving. Op zo'n moment is een gesprek niet meer mogelijk. Belangrijk is wel om er nadien tijdens een gesprek op terug te komen.
- Afzondering dient beperkt te zijn in tijd: zo kort mogelijk. Ouders geven aan dat hulpverleners fixatie moeten vermijden. Indien mogelijk raden ouders aan om eerder een kamer met kussens te gebruiken.
- Het is belangrijk om voortdurend in gesprek te gaan met jongeren. Een open en transparante communicatie staat voorop.
- Als het even niet lukt, zouden begeleiders een time-out moeten geven. Vraag daarbij niet aan ouders om hun kind te komen ophalen. Want ook ouders hebben nood aan rust.
- Wanneer hulpverleners overgaan tot afzondering moeten zij de ouders op de hoogte brengen. Dat kan per telefoon.
- Hulpverleners moeten alternatieven voor afzondering bespreken met de jongeren. Pas deze alternatieven toe, alvorens de situatie escaleert.

“Afzondering kan eigenlijk niet meer. Er zijn vandaag voldoende alternatieven. Dat vraagt wel om goed getrainde hulpverleners.”

“Er zijn meer incidenten met agressie. En daar is een hogere tolerantie voor.

Als een deel van het servies sneuvelt, koopt men het opnieuw. Hulpverleners tillen er niet te zwaar aan.”

“Is het nodig om jongeren af te zonderen? Hulpverleners moeten meer inzetten op het voorkomen van escalaties. Cursussen kunnen hulpverleners leren wat hun aandeel is in het gebeuren. Zo leren ze ook om veel vroeger signalen op te merken. En hoe ze de situatie kunnen omplooiën. Zet daar op in om afzondering te voorkomen.”

“Wanneer jongeren door het lint gaan, kunnen hulpverleners andere technieken gebruiken. Denk aan vasthouden met twee personen die naast hem op de grond liggen. En bij hem blijven tot de rust weerkeert. Liever dat dan jongeren in een isolatiekamer zetten.”

“Als afzondering nodig is, dan moet dit zo kort mogelijk zijn. Hulpverleners moeten dan minstens om het kwartier gaan checken. Niet via een camera, maar echt langsgaan en de jongeren aanspreken.”

Vraag 6: Hoe ziet de ideale begeleiding er uit?

- Het belangrijkste is om jongeren niet los te laten, maar juist erg aan te klampen. Dat werkt.
- Falen is inherent aan hulpverleners. Maar laat niet los en probeer de oorzaak van het gedrag te begrijpen.
- Jongeren moeten een 'warm gevoel' krijgen op de plek waar ze in begeleiding zijn. Het moet aanvoelen als een tweede thuis.
- Hulpverleners moeten durven nadenken over een samenwerking met vrijwilligers. Dat kan een familielid zijn, bijvoorbeeld een oma die voor de ganse groep iets betekent.
- Jongeren met een trauma hebben veel tijd en ruimte nodig. Het is nodig om voldoende psychische en psychiatrische hulp te voorzien voor het verwerken van en omgaan met trauma: traumasensitief hulpverleners.
- Voldoende één op één werken is een must.
- De begeleiding moet aangepast zijn aan het doelpubliek en bijgevolg ook anders zijn dan in gewone voorzieningen. Deze jongeren hebben een zware rugzak en verdienen het om intensief en zorgvuldig mee aan de slag te gaan. Het aantal gesprekken hangt af van de jongere en de fase van hun hulpverleningstraject.
- De hulpverleners moeten goed geschoold zijn en vertrouwd zijn met trauma-sensitief hulpverleners. Samenwerken met specialisten, bij bijvoorbeeld een loverboy-problematiek is nodig.
- Misschien is het interessant om een bootcamp te organiseren voor jongeren?
- Focus op laagdrempelige hulp, zodat een veilige opvang niet nodig is.
- Hulpverleners moeten op zoek gaan naar de passie van de jongere.

“Misschien is een IK-boek een goed idee. Vooral voor jongeren die zich moeilijk kunnen uitdrukken.”

“Sommige jongeren willen veel praten en hebben baat bij psychotherapie. Andere jongeren willen liever wandelen, zonder al te veel praten. Elke jongere verdient een eigen aanpak. Daarom is samenwerken met andere organisaties en specialisten zo belangrijk.”

“De jongere heeft een zorgende omgeving nodig. De ideale setting: een groot huis voor vijf jongeren en twee orthopedagogen. Dagelijks komen er specialisten aan huis, zoals psychologen, kinesisten, een psychiater en een ergotherapeut. Naast een extra programma is er ook een multidisciplinair overleg, dat kan deels online. Jongeren die wensen, kunnen daarbij aanwezig zijn. Want hulpverleners moeten niet alles boven hun hoofd beslissen.”

“Wanneer het contact tussen de jongere en zijn ouders verbroken is, kan een bemiddelaar tussenbeide komen. Een jongere voelt zich pas goed als hij aan herstel kan werken om terug te keren naar zijn thuissituatie. Zodat hij zich thuis goed kan voelen”

“Een veilig verblijf moet een heel ander verblijf zijn dan een gewone voorziening. Jongeren hebben hier extra noden en die vang je niet op door extra begeleiders. Zij hebben diepere traumatische ervaringen die hulpverleners moeten opvangen.

In een veilig verblijf zijn specifiek getrainde hulpverleners nodig die kunnen omgaan met agressie en escalaties kunnen vermijden.

Er is ook een multidisciplinair team nodig. Het is ook belangrijk om met kleine leefgroepen te werken, waar meer begeleiders zijn dan in andere voorzieningen.”

“Het aantal gesprekken dat een jongere nodig heeft per week verschilt van jongere tot jongere.

Waarschijnlijk wil hij twee à drie gesprekken. Dat moeten geen lange gesprekken zijn.

Gewoon even afdroegen hoe het gaat, hoe de afgelopen dagen verlopen zijn.”

Hoe moeten hulpverleners ouders op de hoogte brengen over de begeleiding van hun kind?

- Het liefst persoonlijk. Dat kan telefonisch. Hulpverleners contacteren ouders liefst zoveel als nodig.
- Ouders moeten in de begeleiding betrokken worden. De manier waarop en hoe vaak hulpverleners ouders op de hoogte moeten brengen, hangt af van de situatie. Werkt de jongere tijdens zijn veilig verblijf aan een terugkeer naar huis? Dan zijn gesprekken met ouders zeer belangrijk.

“Hulpverleners moeten ouders betrekken bij de begeleiding van hun kind. Vraag wel aan de jongere of hij wil dat zijn ouders bij de gesprekken aanwezig zijn. Sommige jongeren willen dat misschien niet. Als ouders er niet bij zijn, moeten jongeren wel weten dat hulpverleners iets uit de gesprekken met hun ouders zullen delen. Zodat zij weten hoe het gesprek verlopen is. Gebruik voor gesprekken geen typische gesprekskamers. Hou gesprekken op een rustige plek in een huiselijke omgeving.”

Vraag 7: Hoe bereid je jongeren en hun omgeving voor op de periode na het veilig verblijf?

- Kijk van bij de start naar de impact van de begeleiding op de jongere: wat neem je hierdoor van hem weg en hoe kan je dat op een gezonde manier opnieuw herstellen? Hoe kan de jongere dat terug opnemen?
- Gebruik concrete doelen om jongeren voor te bereiden aan een terugkeer naar huis of een vervolgtraject in hun re-integratie. De duur van het veilig verblijf mag niet allesbepalend zijn.
- De opvang in het veilig verblijf moet jongeren klaarstomen voor de buitenwereld. Jongeren kunnen er zaken leren, die hen sterker maken in de samenleving. Denk aan een opleiding volgen, een 'vak' leren, rekeningen leren betalen, koken, een rijbewijs halen ...
- Er moet ruimte zijn om na te denken over een toekomst zonder dat de jongere daarbij zijn bestaande netwerk betreft. Soms is het voor de jongere belangrijk om nieuwe kansen te krijgen en daarom een nieuw netwerk uit te bouwen.
- Tijdens de begeleiding moeten hulpverleners heel intensief samenwerken met de omgeving van de jongere. Ook ouders hebben ondersteuning nodig, zodat ze leren hoe ze hun kind goed kunnen ondersteunen. Want het is belangrijk dat ook de omgeving, waarnaar de jongere zal terugkeren, goed voorbereid is op zijn terugkeer.
- Tijdens de begeleiding is samenwerking tussen de jongere en zijn ouders belangrijk. Zij moeten samen nadenken over vragen als: hoe is het zo ver kunnen komen? Hoe kunnen we aan de slag met de basis van het probleem?
- Nazorg is erg belangrijk. Laat jongeren na een traject in een veilig verblijf niet aan hun lot over. Bespreek de periode na het veilige verblijf tijdig met de jongere en indien mogelijk ook met de ouders.

“Een maximale duur vastleggen voor een veilig verblijf biedt geen ideale uitkomst. Hulpverleners zouden kunnen werken met een ‘richtverblijf’ van negen maanden, waarna het verblijf enkele keren verlengd kan worden. Denk aan bijvoorbeeld vier maanden. Met concrete doelen werken in de begeleiding kan hierbij helpen.”

“Het zou ideaal zijn dat er na een veilig verblijf een doorstroom is, zodat jongeren nooit in de kou staan. ”

4. Een aantal bezorgdheden

Ouders hebben tijdens de gesprekken nog een aantal bezorgdheden geuit:

- Een ouder was ongerust over de weg van en naar school en de begeleiding op school. Is het mogelijk om dat te beveiligen?
- Hulpverleners moeten opletten met ASS: niet alle regels werken goed met kinderen met autisme. Werk hier zeker op maat van het kind, want zij hebben een specifieke aanpak nodig. Betrek de ouders hierbij: zij kennen hun kind als de beste. Zij kennen zijn problematiek, zijn gevoeligheden en zij weten wat helpt of wat niet.
- Kinderen en jongeren met autisme hebben tijdens het veilig verblijf nood aan een anti-coach.
- Voor jongeren met ASS is meer gespecialiseerde hulp nodig. Deze jongeren begrijpen mogelijk de regels en structuur in een veilig verblijf niet. Dat kan zorgen voor escalaties. De oplossing kan zijn om jongeren met ASS en gedragsproblemen in een gespecialiseerde veilige omgeving te begeleiden, totdat de juiste hulp beschikbaar is.

Op zoek naar andere bronnen over dit thema?

Lees onze adviesbundel
over het jeugddelinquentierecht.

Meer info over Ouderspunt:

info@ouderspunt.be
www.ouderspunt.be

vzw Ouderspunt (v.u.)

Ouderspunt is een erkende cliëntenorganisatie voor ouders met ervaring in de gezins- en jeugdhulp.